

Prima instanță: Judecătoria Ciocana, mun. Chișinău (jud. I. Dutca)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. V. Negru, A. Minciuna, A. Pahopol)

DECIZIE

20 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecători

Tatiana Vieru
Svetlana Filincova
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Oleg Sternioală

examinând recursul declarat de Maricica Proca,
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maricica Proca
împotriva lui Andrei Vataman cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate în
devălmășie a soților asupra bunurilor imobile, determinarea cotelor părți ideale din
bunurile imobile, cererea de chemare în judecată depusă de intervenienții principali
Feodosie Vataman, Zinaida Vataman împotriva Maricicăi Proca, Andrei Vataman
cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile, cu
excluderea acestora din masa de bunuri partajabile,
împotriva deciziei din 27 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 13 ianuarie 2012, Maricica Proca a depus cerere de chemare în judecată
împotriva lui Andrei Vataman, intervenient accesoriu Oficiul Cadastral Teritorial
Chișinău solicitând recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie a lui Andrei
Vataman și Maricicăi Proca asupra casei de locuit nefinisate, amplasate pe str.
xxxxx, partajarea casei de locuit amplasate xxxxx, între Andrei Vataman și Maricica
Proca, cu atribuirea fiecăruia a câte ½ cotă parte în natură, atribuirea în proprietate
Maricicăi Proca a ½ cotă parte din lotul aferent construcției, amplasat pe str. xxxxx,
mun. Chișinău, necesar pentru deservirea cotei părți din imobilul ce-i va reveni din
proprietatea lui Andrei Vataman, contra unei sulte bănești, luându-se în considerare
investițiile personale în construcția casei în sumă de 117000 lei, obligarea Oficiului
Cadastral Teritorial Chișinău de a radia înscrisul referitor la dreptul de proprietate
asupra lotului de pământ sub construcție, amplasat pe str. xxxxx, de ½ cotă parte pe
numele lui Andrei Vataman și de a înscrie dreptul de proprietate la ½ cotă parte din
imobilul și lotul aferent construcției pe numele Maricicăi Proca, în baza hotărârii

judecătorești.

În motivarea acțiunii, reclamanta a invocat că s-a aflat în relații de căsătorie cu pârâtul din 16 octombrie 2009, căsătoria fiind desfăcută la 03 noiembrie 2011. La 15 aprilie 2010, pârâtul a primit în dar un lot de teren cu destinație de construcție amplasat în xxxxxx, cu dimensiunile de 0,1259 mp. În anul 2010 au fost perfectate actele și obținută permisiunea la construcția casei de locuit. Casa a fost construită din mijloacele bănești obținute la nuntă, contribuțiile salariale, banii personali obținuți de la stat ca tânăr specialist și din banii ce au primit în dar de la părinții săi, după cum urmează: de la nuntă - 220000 lei, ca tânăr specialist - 17000 lei, bursă de masterat în timpul studiilor obținând în 2009 - 2880 lei, 2010 - 7200 lei, 2011 - 720 lei. Activând în cadrul SRL „Linguata”, în anul 2010 a obținut suma de 500 lei, în 2011 - 3870 lei, iar din activitatea în cadrul Liceului teoretic Budești, în anul 2009 din luna septembrie - 9655, 50 lei, anul 2010 - 30278, 51 lei, anul 2011 - 26315, 35 lei. În baza contractului de donație a primit de la părinți 100000 lei. Sumele specificate au fost introduse în construcție.

Sușține că, îi revine $\frac{1}{2}$ cotă-parte din lotul aferent construcției, luând în considerare investițiile personale în construcția casei în mărime de 117000 lei.

La 04 aprilie 2016, Proca Maricica a depus cerere de modificare a cerințelor, solicitând recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie a lui Andrei Vataman și Maricicăi Proca asupra casei de locuit nefinisate, garajului și beciului, amplasate pe xxxxx, determinarea cotelor-părți ideale din casa de locuit, garajul și beciul, amplasate pe str. xxxxx, cu atribuirea lui Andrei Vataman și Maricicăi Proca câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte ideală, obligarea Oficiului cadastral Teritorial Chișinău de a înscrie dreptul de proprietate comună după Andrei Vataman și Maricica Proca a câte $\frac{1}{2}$ cotă-parte, în baza hotărârii judecătorești.

În motivarea cererii de modificare a acțiunii s-a invocat că prin raportul de expertiză nr. 1837 din 16 decembrie 2015, s-a stabilit că nu este posibilă evaluarea și partajarea la moment al imobilului din str. xxxxx, deoarece construcțiile nu sunt înregistrate în registrul bunurilor imobile.

Precizează că, Andrei Vataman nu dorește de a efectua recepția finală a construcțiilor în litigiu.

La 13 mai 2016, Maricica Proca a depus cerere de încasare a cheltuielilor de judecată, după cum urmează: taxa de stat în sumă de 150 lei, plata pentru expertiză în sumă de 1503 lei, cheltuielile pentru asistență juridică în sumă de 1000 lei, cheltuielile pentru Oficiul Cadastral Teritorial și alte cheltuieli în sumă de 1432, 22 lei, în total suma de 4085, 22 lei.

La 15 ianuarie 2013, Feodosie Vataman și Zinaida Vataman au depus cerere de intervenire în proces în calitate de intervenienți principali, formulând pretenții proprii față de Maricica Proca și Andrei Vataman, prin care au solicitat recunoașterea dreptului de proprietate asupra construcției nefinisate amplasate pe str. xxxxx, cu excluderea acesteia din masa de bunuri partajabile între Maricica Proca și Andrei Vataman, compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea cererii, intervenienții principali au invocat că în rezultatul căsătoriei între Maricica Proca și Andrei Vataman nu au fost acumulate bunuri care ar putea fi considerate proprietate comună în devălmășie.

Suștin intervenienții principali că, după nunta feciorului lor Andrei Vataman, i-au donat acestuia prin contract de donație, autentificat notarial la 15 aprilie 2010 și înregistrat în registrul bunurilor imobile la 16 aprilie 2010, un lot de pământ cu destinația pentru construcție, cu suprafața de 0,1259 ha, amplasat pe str. xxxxx. Bunul imobil menționat le aparținea din anul 1997 și anterior căsătoriei fiului intenționau să-și construiască o casă. Începând cu anul 2008 au început procurarea unor materiale pentru construcția casei în litigiu.

Precizează că, din surse proprii au mai făcut și alte investiții în imobilul amplasat pe lotul de teren cu destinația pentru construcție cu suprafața de 0,1259 ha, amplasat pe str. xxxxx, cu număr cadastral 3120205048, fiind suportate cheltuieli pentru: materiale de construcții în sumă totală de 165287,71 lei; materiale de construcții pentru acoperișul casei, în sumă totală de 61396 lei (potrivit contractului nr.02 din 12 ianuarie 2011, chitanței nr.165 din 30 martie 2011, chitanței nr.150 din 11 martie 2011); achitarea lucrului pentru instalarea acoperișului - în sumă totală de 33000 lei (recipisa din 28 mai 2011); achitarea lucrului pentru construcția gardului în jurul lotului de pe lângă casa în litigiu - în sumă totală de 11000 lei (recipisa din 20 iulie 2011); achitarea lucrului pentru tencuiala pereților - în sumă totală de 12000 lei (recipisa din 15 august 2011); achitarea serviciilor responsabilului tehnic pentru lucrările de construcție a casei - în sumă totală de 3600 euro, ceea ce constituie conform cursului oficial al Băncii Naționale a Moldovei 16,2794 *3 600 euro = 58605,84 lei (recipisa din 05 august 2011, certificat de atestare tehnico-profesională; legitimația seria 2011- R.T nr.0701; Contract de muncă din 15 septembrie 2010). În temeiul actelor enunțate, pot fi dovedite cheltuielile suportate în construcția casei din str. xxxxx în sumă de 341289, 55 lei.

La 18 februarie 2013, Feodosie Vataman și Zinaida Vataman au completat pretențiile, solicitând suplimentar și excluderea din masa de bunuri partajabile a terenului cu număr cadastral xxxxx, cu suprafața de 0,1259, amplasat pe str. xxxxx, invocând că, cerința suplimentară este bazată pe faptul că prin hotărârea din 17 ianuarie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău, s-a dispus revocarea contractului de donație din 15 aprilie 2010, înregistrat sub nr. 3154, autentificat de notarul public Constantin Pușcaș, a terenului destinat construcției cu suprafața de 0,1259 ha, amplasat pe str. xxxxx, număr cadastral xxxxx, cu restituirea bunului donat în proprietatea lui Feodosie Vataman și Zinaida Vataman.

Prin încheierea din 15 ianuarie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău s-a admis cererea lui Feodosie Vataman și Zinaida Vataman privind intervenirea în proces în calitate de intervenienți principali care formulează pretenții proprii; s-a primit cererea depusă de Feodosie Vataman și Zinaida Vataman cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate și excluderea din masa de bunuri partajabile între Maricica Proca și Andrei Vataman; s-a amânat până la stabilirea valorii acțiunii plata taxei de stat de către Feodosie Vataman și Zinaida Vataman.

Prin hotărârea din 16 mai 2016 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău s-a respins cererea de chemare în judecată depusă de Maricica Proca împotriva lui Andrei Vataman cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie a soților asupra casei de locuit nefinisate, garajul și beciul, amplasate pe str. xxxxx, determinarea cotelor părți ideale din casa de locuit, garaj și beci amplasate pe str.

xxxxx, cu atribuirea fiecăruia a câte ½ cotă parte, cu obligarea înregistrării dreptului de proprietate și compensarea cheltuielilor de judecată; s-a admis parțial cererea depusă de Feodosie Vataman și Zinaida Vataman împotriva Maricicăi Proca, lui Andrei Vataman cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra construcției nefinisate din str. xxxxx, cu excluderea acesteia din masa de bunuri partajabile dintre Maricica Proca și Andrei Vataman, excluderea din masa de bunuri partajabile a terenului cu număr cadastral xxxxx cu suprafața de 0, 1259 ha, amplasat pe str. xxxxx și s-a exclus imobilul amplasat pe str. xxxxx, din masa bunurilor partajabile dintre Maricica Proca și Andrei Vataman; în rest cerințele lui Feodosie Vataman și Zinaida Vataman s-au respins.

Prin decizia din 27 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea de apel depusă de Maricica Proca și s-a menținut hotărârea din 16 mai 2016 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău.

La 29 septembrie 2017, Maricica Proca a declarat recurs împotriva deciziei din 27 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea acesteia, a hotărârii din 16 mai 2016 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a cererii de chemare în judecată privind recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie asupra bunurilor imobile și determinarea cotelor părți ideale din bunurile imobile amplasate pe str. xxxxx, după Andrei Vataman, Maricica Proca.

În motivarea recursului s-a invocat că atât instanța de fond, cât și de apel nu au ținut cont de înscrisurile prezentate întru confirmarea cerințelor invocate și nu le-a apreciat corespunzător prevederilor art. 130 Cod de procedură civilă.

Precizează că, în timpul căsătoriei, la 15 aprilie 2010, Andrei Vataman a primit în dar lotul de pământ sub construcție, amplasat în str. xxxxx, cu dimensiunile de 0,1259 mp de la părinții săi Feodosie Vataman și Zinaida Vataman. La 14 mai 2010 a fost eliberat certificatul de urbanism nr. CU -23 ce a permis proiectarea casei pe numele lui Andrei Vataman și la 08 octombrie 2010 a fost eliberată autorizarea în construire nr. AO -34 pe numele lui Andrei Vataman. Astfel, au construit casa în litigiu, care nu fost dată în exploatare în modul corespunzător, chestiune ce nu depindea de voința sa, dat fiind faptul că toate actele pe casă sunt eliberate pe numele lui Andrei Vataman.

Consideră că, instanța de fond incorect a respins acțiunea sa, iar instanța de apel a respins apelul declarat, contrar probelor administrate la examinarea dosarului ce stabilesc cu certitudine statutul de avere în devălmășie a soților conform art. 19, 20 Codul familiei, art. 371 Cod civil.

Opinează că, instanțele de fond și apel au interpretat eronat normele enunțate, deoarece nu puteau fi excluse casa, beciul și garajul din masa de bunuri partajabile dintre Andrei Vataman și Maricica Proca, ori, înscrisurile prezentate întru suportarea cheltuielilor pentru materialele de construcție sunt pe numele lui Andrei Vataman, Maricica Proca și o parte din ele pe numele intervenientului principal-Vataman.

Sușține că, instanța de fond și apel în hotărârile contestate nu au elucidat pe deplin aceste circumstanțe ce a generat emiterea unor acte de dispoziție contrare prevederilor legale.

Relevă recurența că, instanțele nu au ținut cont nici de prevederile art. 22 alin.

(1) al Legii calității în construcție nr 721 din 02 februarie 1996, care statuează cine sunt investitorii și obligațiile de care răspund. Instanțele de judecată, la aprecierea probatoriului prezentat, nu s-au expus asupra pretinselor investiții ale lui Andrei Vataman și Maricicăi Proca sub formă de: bani de la nuntă - 220000 lei; -bani obținuți ca tânăr specialist a Maricicăi Proca -17000 lei, bani retrași în perioada efectuării lucrărilor de construcție; -bani din bursa de master în timpul studiilor obținând în anul 2009- 2880 lei, 2010- 7200 lei, 2011 -720 lei; -venitul obținut din activitatea în cadrul SRL „Linguata” în 2010- 500 lei, 2011 - 3870 lei; -venitul din activitatea în cadrul Liceului teoretic Budești, având salariul pentru anul 2009, din luna septembrie -9655,50 lei, 2010- 30278,51 lei, 2011 până la divorț -26315,35 lei, confirmat prin adeverința nr. 1884 din 09 decembrie 2011; -venit obținut conform contractului de donație din 06 iunie 2011 de la părinții reclamantei în mărime de 100000 lei, contractul nr. 8164, bani folosiți la acoperișul casei, construcției garajului și gardul; -veniturile obtinute de Vataman Andrei; - aportul fizic al părinților din ambele părți.

Sușține că, instanțele nu au dat o apreciere înscrisurilor prezentate, ce confirmă procurarea unor materiale de construcție de ea și Andrei Vataman, după cum urmează: - chitanțele de la SA „Beton Armat”: 21 iunie 2010-2000 lei; 28 august 2010-2000 lei; 06 septembrie 2010-5774 lei; -factura fiscală nr. RG 0476387 din 06 septembrie 2010- 7774,00 lei; -chitanțele de la SRL „Cevccom –Prim” pentru procurarea cherestea nr. 142 din 26 august 2010- 780 lei; nr 147 din 05 octombrie 2010-1650 lei; -cec și bon fiscal pentru procurarea armăturii din 25 martie 2010 - suma de 45483 lei; -cec procurare a sârmei de legat din 30 martie 2010 -270 lei; bonul fiscal din 27 iulie 2010 - 2400 lei pentru verificarea și expertizarea proiectului; -bonurile fiscale eliberate de SRL „Eurolumina” din 04 august 2010 pe suma de 1428, 65 lei și din 05 august 2010 pe suma de 70,50 lei; -bonul fiscal din 13 mai 2011 de procurare a stâlpilor pentru gard de la „Iacobaș Construct” SRL pe suma de 3450 lei; -delegația pe numele șoferului de procurare a cărămidei de la SA „Macon” din 05 mai 2011 pe suma de 5000 lei; - bonul fiscal din 25 mai 2011 de la SRL „Atico Plus” pe suma de 46180 lei pentru materiale folosite la acoperiș; - bonul fiscal de la „Eurolumina” SRL din 21 iunie 2011 pe materiale electrice în sumă de 1973,20 lei și din 25 iunie 2011 în sumă de 1669,50 lei; -bonul de consum de la „Atico Plus” SRL pe suma de 1860 lei; -chitanța din 23 iunie 2011 de la SRL „Beton Armat” pe suma de 5536 lei; -bonurile fiscale pentru racordarea la rețeaua de energie electrică Union Fenosa din 05 august 2010 pe suma de 86,40 lei, pentru consum 179,69 lei din 10 august 2010; -confirmările scrise ale lui Iurie Brînza, Nicolae Gogiu, ce dovedesc executarea și achitarea pentru unele lucrări.

Consideră că, nu poate fi reținută aprecierea instanței de apel precum că pe aceste înscrisuri nu este indicat numele și prenumele sau, ori, înscrisurile dovedesc suportarea unor cheltuieli în timpul căsătoriei și procurarea materialelor utilizate la construcția bunului imobil litigios. Bonurile fiscale confirmă perioada procurării materialelor, ce corespunde cu perioada construcției casei, care au fost procurate personal, cât și prin intermediul șoferilor ce transportau materialele la locul destinat. La fel, nu poate fi reținut că în bonurile fiscale, necesită a fi menționate cu referire la numele, prenumele cumpărătorului, ori, sunt acte de strictă evidență contabilă

eliberate prin intermediul aparatului de casă a vânzătorului.

Precizează că, instanței i s-a atenționat referitor la aprecierea critică a înscrisurilor prezentate de intervenții principali, întru susținerea cerințelor că în mare parte nu corespund perioadei de efectuare a lucrărilor de construcție a casei litigioase, cărora, la fel, nu li s-a dat o apreciere în corespundere cu prevederile art. 130 Cod de procedură civilă, ce a dus incorect la admiterea capătului de cerere privind excluderea din masa de bunuri partajabile a foștilor soți Vataman -Proca a casei, garajului și beciului.

Remarcă recurenta că, instanța apreciind bonurile fiscale, facturile, comenzile prezentate de intervenții principali, nu a ținut cont că ele reflectă o altă perioadă de achiziție a materialelor, decât cea în care s-a construit casa - 2010- 2011. Contractul de muncă din 15 septembrie 2010 încheiat între Andrei Vataman și Ion Brînză pentru a fi responsabil tehnic, contra valorii de 3600 euro, necesita a fi apreciat corespunzător, că fiind încheiat între două persoane fizice și urma a fi înregistrat la Inspectoratul Fiscal de Stat, Inspecția de Stat în construcție și a fi prezentată dovada de achitare a sumei specificate în contract, achitate taxele și impozitele pe venit din sumă, pentru a avea o valoare probantă. Recipisa prezentată denotă că suma specificată în contract a fost achitată de Feodosie Vataman, care nu era parte pe așa numitul contract și nu avea o astfel de obligațiune. De altfel, este datat cu o perioadă mai târzie decât începerea lucrărilor la casă. Chitanțele nr.150, 165 pentru procurarea materialelor de construcție în sumă de 80426 lei și 42970 lei nu sunt acte de strictă evidență contabilă, iar contractul din 12 ianuarie 2011 nr. 02 nu are legătură cu casa în litigiu. Recipisele de achitare pentru efectuarea lucrărilor de către Feodosie Vataman poartă un caracter declarativ, nefiind confirmate prin alte înscrisuri sau titularii lor în instanță, pentru a avea posibilitatea verificării acestor înscrisuri.

Indică recurenta că, nu este de acord cu concluzia instanțelor rezultând din participarea sa la construcția casei precum că ar putea beneficia de o recompensă bănească, echivalentă cu aportul în muncă și materialele de construcții cu care a contribuit, ori, s-au stabilit alte circumstanțe ale construcției casei de către Andrei Vataman Andrei, Maricica Proca.

Afirmă că, prin probatoriul administrat a fost dovedit faptul că casa are statut de avere devălmașă a soților și din motivul că nu se dorește partajarea benevolă, a solicitat stabilirea statutului casei ca avere devălmașă a soților și partajarea acesteia.

Invocă recurenta că, nu este de acord cu concluziile instanțelor precum că casa a fost construită pe terenul ce aparține lui Feodosie Vataman, Zinaida Vataman și nu poate pretinde la dreptul de proprietate asupra averii devălmașe, deoarece a specificat că terenul a fost donat la 15 aprilie 2010 lui Andrei Vataman de către intervenții principali. Contractul a fost revocat prin hotărârea din 17 ianuarie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău. Utilizarea terenului se va determina la acordul părților, inclusiv prin instituirea unei servitute în condițiile art. 428-442 Cod civil sau pe cale judiciară. De fapt, sunt alte raporturi juridice nou apărute după intrarea în vigoare a hotărârii din 17 ianuarie 2013 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău, pronunțată după adresarea în instanța de judecată cu prezenta cerere la 13 ianuarie 2012. În contractul de donație nu are nici o calitate și nu a avut

posibilitatea a interveni pentru contestarea hotărârii judecătorești, prezentată în cadrul examinării prezentului litigiu cu mențiunea definitivă, intrată în vigoare.

Consideră recurenta că, sunt neîntemeiate concluziile instanțelor referitoare la cerințele lui Feodosie Vataman, Zinaida Vataman, le consideră neîntemeiate și necesar de a fi respinse, deoarece este evident că aceste cheltuieli care au fost suportate de ei nu se referă deloc la construcția casei, pe care, de fapt, a început-o împreună cu soțul său. Prin înscrisurile anexate la dosar a dovedit perioada eliberării actelor ce a dat dreptul la efectuarea lucrărilor de construcție, sursele financiare investite, proveniența lor și cui au aparținut.

Opinează că, instanța de apel a apreciat incorect probatoriul prezentat în raport cu argumentele apelului declarat și a aplicat eronat prevederile art. 385 alin. (1) lit.a) Cod de procedură civilă, respingând apelul și menținând hotărârea instanței de fond de respingere a acțiunii. Instanța de apel nu a apreciat nici probatoriul în corespundere cu prevederile art. 373 alin. (2),(3),(4),(5) Cod de procedură civilă, nu a verificat corespunzător circumstanțele cauzei în coraport cu rapoartele juridice stabilite în speță, ce au importanță pentru soluționarea corectă a cauzei.

Declară că, instanța de apel constată în decizie circumstanțele de fapt ale cauzei, raportându-le la prevederile art. 5 alin. (1) Cod de procedură civilă, dreptul părții de a se adresa în judecată, art. 10 alin. (1),(3) și 11 Cod civil, metoda de apărare a drepturilor civile și obligația probării potrivit art. 118 Cod de procedură civilă, însă interpretează eronat aceste prevederi în coraport cu soluția adoptată.

Menționează recurenta că, la admiterea cererii de recurs și adoptarea unei noi hotărâri, instanța de recurs urmează să țină cont și de prevederile art. 94 Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească obligă partea care a pierdut procesul să plătească la cererea părții care a avut câștig de cauză, cheltuielile de judecată ce le-a suportat în instanța de fond în mărime de 4085,22 lei și în apel taxa de stat în sumă de 18750 lei .

Consideră că, instanța a dat o apreciere greșită probelor, a emis o hotărâre ilegală ce îi lezează flagrant drepturile de proprietate, eroare ce poate fi corectată de Curtea Supremă de Justiție, prin casarea hotărârii primei instanțe și a deciziei instanței de apel, cu adoptarea unei noi hotărâri de admitere a cerințelor înaintate.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Decizia Curții de Apel Chișinău a fost adoptată la 27 iunie 2017, iar Maricica Proca a declarat recurs la 29 septembrie 2017.

Materialele cauzei atestă că decizia contestată a fost expediată participanților la proces la 16 august 2017, conform scrisorii de însoțire (Vol.II, f.d.174), însă date despre recepționarea acesteia lipsesc. Din textul recursului se distinge că recurenta a recepționat decizia contestată la 22 septembrie 2017.

Astfel, instanța de recurs consideră că recursul declarat la 29 septembrie 2017 de către Maricica Proca împotriva deciziei din 27 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 13 decembrie 2017 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Maricica Proca și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită pricina spre rejudecare în instanța de apel în toate cazurile în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 130 alin. (3), (4) Cod de procedură civilă, fiecare probă se apreciază de instanță privitor la relevanța, admisibilitatea, veridicitatea ei, iar toate probele în ansamblu, privitor la legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii. Ca rezultat al aprecierii probelor, instanța judecătorească este obligată să reflecte în hotărâre motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și argumentarea preferinței unor probe față de altele.

În conformitate cu art. 241 alin.(5), (6) Cod de procedură civilă, în motivare se indică: circumstanțele pricinii, constatate de instanță, probele pe care se întemeiază concluziile ei privitoare la aceste circumstanțe, argumentele invocate de instanță la respingerea unor probe, legile de care s-a călăuzit instanța. Dispozitivul cuprinde concluzia instanței judecătorești privind admiterea sau respingerea integrală sau parțială a acțiunii, repartizarea cheltuielilor de judecată, calea și termenul de atac al hotărârii.

În conformitate cu art. 373 alin. (1), (2) Cod de procedură civilă, instanța de apel verifică, în limitele cererii de apel, ale referințelor și obiecțiilor înaintate, legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în ceea ce privește constatarea circumstanțelor de fapt și aplicarea legii în primă instanță. În limitele apelului, instanța de apel verifică circumstanțele și raporturile juridice stabilite în hotărârea primei instanțe, precum și cele care nu au fost stabilite, dar care au importanță pentru

soluționarea pricinii, apreciază probele din dosar și cele prezentate suplimentar în instanță de apel de către participanții la proces.

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție reține că, instanțele ierarhic inferioare pripit au concluzionat asupra netemeinicii cererii de chemare în judecată depusă de Maricica Proca și temeinicia parțială a cererii intervenienților principali Feodosie Vataman și Zinaida Vataman, or, soluția instanțelor este rezultatul neelucidării complete și aprecierii arbitrare a probelor prezentate de părți.

Astfel, din materialele cauzei rezultă că Maricica Proca și Andrei Vataman s-au aflat în căsătorie din 16 octombrie 2009 (căsătoria înregistrată sub nr. 749 la Oficiul Stare Civilă Ciocana). Prin hotărârea din 03 noiembrie 2011 a Judecătorei Ciocana, mun.Chișinău căsătoria încheiată între Maricica Proca și Andrei Vataman a fost desfăcută (Vol.I, f.d.5-6), fiind eliberat certificatul de divorț (Vol.I, f.d.7).

Conform contractului de donație a terenului din 15 aprilie 2010, autentificat notarial, înregistrat sub nr. 3154, Feodosie Vataman și Zinaida Vataman i-au dăruit lui Andrei Vataman terenul destinat construcției, cu suprafața de 0, 1259 ha, amplasat pe str. xxxxx (Vol.I, f.d.8).

În baza acestui contract de donație, a fost înregistrat dreptul de proprietate asupra terenului destinat pentru construcție, cu număr cadastral xxxxx, după Andrei Vataman (Vol.I, f.d.39).

Concomitent Colegiul remarcă că, la cererea lui Andrei Vataman, la 14 mai 2010, Primăria com. Budești a eliberat certificatul de urbanism (pentru proiectare) nr. CU-23, pentru terenul amplasat pe str. xxxxx (Vol.I,f.d.12).

La 08 octombrie 2010, la cererea lui Andrei Vataman, Primăria com. Budești a eliberat autorizația de construire nr. AC-34 prin care au fost autorizate lucrările de construire a obiectivului „casă de locuit (P+M), cu Su-135, 85 mp, V=766, 00 mc”, pe terenul amplasat pe str. xxxxx, cu număr cadastral 3120205048, cu suprafața de 1259,00 mp (Vol.I, f.d.13).

Colegiul notează că, toate actele prealabile edificării construcției au fost obținute la solicitările lui Andrei Vataman, inclusiv schema punctelor de hotar a terenului pentru construcții, planul de încadrare în teritoriu, planul general de amplasare, proiectul construcției (Vol.I, f.d.9-11, 14-17), în perioada aflării în căsătorie cu Maricica Proca.

Colegiul relevă că, instanța de apel, menținând hotărârea primei instanțe, a reținut că, dreptul de proprietate în devălmășie a soților pe părți egale poate fi recunoscut până la proba contrară și se va face proporțional aportului fiecăruia la dobândirea bunului.

Conform art. 22 Codul familiei, bunurile care au aparținut fiecăruia dintre soți până la încheierea căsătoriei și bunurile primite în dar, obținute prin moștenire sau în baza altor convenții gratuite de către unul dintre soți în timpul căsătoriei, sunt proprietate personală a fiecăruia dintre soți. Lucrurile de uz personal (îmbrăcămintea, încălțăminte și alte obiecte), cu excepția bijuteriilor de preț și altor obiecte de lux, sunt proprietate personală a soțului care le folosește, indiferent de timpul și modul de dobândire.

Conform art. 23 Codul familiei, bunurile ce aparțin fiecăruia dintre soți pot fi recunoscute de instanța judecătorească proprietate în devălmășie a acestora dacă se va stabili că, în timpul căsătoriei, din contul mijloacelor comune ale soților sau al mijloacelor unuia dintre soți ori în urma muncii numai a unuia dintre soți, valoarea acestor bunuri a sporit simțitor (reparație capitală, reconstrucție, reutilare, reamenajare etc.).

Conform art. 371 Cod civil, bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei sunt proprietatea lor comună în devălmășie dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri. Orice bun dobândit de soți în timpul căsătoriei se prezumă proprietate comună în devălmășie până la proba contrară.

În contextul normelor citate raportate la circumstanțele speței, Colegiul conchide că averea obținută în timpul căsătoriei se prezumă a fi devălmășă.

În această ordine de idei, Colegiul reiterează că, actele prealabile edificării construcției confirmă intenția soților Maricica Proca și Andrei Vataman de a construi casa de locuit și respectiv au și început construcția casei. Astfel, tot ce au dobândit soții Maricica Proca și Andrei Vataman este avere devălmășă.

Astfel, Colegiul menționează că, instanțele de judecată urmau să judece litigiul pornind de la premisa că averea dobândită de soți în timpul căsătoriei este averea devălmășă, ori instanțele de judecată în constatările făcute în actele de dispoziție au favorizat intervenției accesorii care pretind efectuarea unor investiții mai mari în raport cu reclamanta și soțul acesteia.

Mai mult ca atât, efectuarea unor investiții în construcția unui bun imobil de către alte persoane, care se prezumă a fi avere devălmășă, nu garantează dreptul de proprietate asupra acestor construcții.

În atare circumstanțe, intervenției principali în condițiile când pretind investirea în construcția imobilului, nu sunt lipsiți de dreptul de a pretinde recuperarea investițiilor făcute și nu invers.

Or, instanțele ierarhic inferioare au constatat posibilitatea Maricicai Proca de a pretinde la costul materialelor de construcție procurate în timpul căsătoriei și folosite pentru construcția casei, care nu este finisată și nu este dată în exploatare.

Sub acest aspect, Colegiul apreciază a fi relevante argumentele recurente referitor la faptul că instanțele ierarhic inferioare nu au supus aprecierii înscrisurile de ordinul facturilor fiscale, cecurilor și chitanțelor ce atestă procurarea materialelor de construcție de către ea împreună cu Andrei Vataman.

Colegiul relevă că, instanțele ierarhic inferioare supunând aprecierii probele prezentate de către Maricica Proca, au constatat că o parte din bonuri ar fi pentru procurarea materialelor de construcție, doar că nu s-ar indica numele persoanei ce le-a procurat.

În final, instanțele nu au generalizat decât că se atestă aportul fiecăruia din părți la construcția casei, însă cheltuielile majore le-ar fi suportat intervenției principali.

Colegiul reiterează că, instanțele inferioare pripit au reținut precum că construcția nefinisată ar aparține intervențiilor principali, or, această concluzie constituie rezultatul aprecierii arbitrare a circumstanțelor cauzei și a probelor prezentate.

Colegiul precizează că, fapt menționat și *supra*, în speță examinarea litigiului urma a fi inițiată pornind de la prezumția precum că averea acumulată în timpul căsătorie este averea devălmașă a soților și nu invers, or, instanțele de judecată au constatat apartenența construcției prin prisma investițiilor făcute de părți.

De altfel, instanțele de judecată nu au supus aprecierii argumentele reclamantei Maricica Proca referitor la investițiile făcute în construcția casei, inclusiv garaj, gard, din mijloacele bănești obținute în timpul căsătoriei, inclusiv și de la nunta soților, mijloace bănești obținute din donații de la părinții reclamantei. Or, din probele reținute de instanțele inferioare ca fiind cele mai mari investiții în construcție și care ar fi fost efectuate de către intervenienții principali, țin de procurarea materialelor pentru acoperiș, însăși lucrările de acoperire și tencuiala casei, însă instanțele au ignorat faptul că până la efectuarea lucrărilor de acoperire și tencuială a pereților, inițial au fost edificați pereții, care, la fel, au presupus investiții sau cel puțin anumite ipoteze în acest sens în actele de dispoziție adoptate, nu se disting.

În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții care a formulat-o posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a art. 6§1 din CEDO (cauza Hiro Balani vs. Spania, 1994).

CtEDO notează că, deși articolul 6 § 1 CEDO obligă instanțele să își motiveze hotărârile, acesta nu poate fi interpretat ca impunând un răspuns detaliat pentru fiecare argument (Van de Hurk împotriva Țărilor de Jos, 19 aprilie 1994, pct. 61, seria A nr. 288). Instanțele trebuie să răspundă la argumentele esențiale ale părților, dar măsura în care se aplică această obligație poate varia în funcție de natura hotărârii și, prin urmare, trebuie apreciată în baza circumstanțelor cauzei (Hiro Balani împotriva Spaniei, 9 decembrie 1994, pct. 27).

În contextul celor menționate *supra*, luând în considerare și jurisprudența CtEDO, instanța de judecată avea obligația de a supune aprecierii argumentele și probele prezentate de reclamantă, în condițiile când ultima pretinde că acestea confirmă că averea este devălmașă.

Chiar și în condițiile când construcția ar fi edificată pe un teren care inițial a fost donat lui Andrei Vataman de către intervenienții principali, fiind înregistrat și dreptul de proprietate asupra acestuia și ulterior a fost revendicat dreptul de proprietate asupra terenului, prin revocarea donației, acest aspect nu exclude obligația instanței de a aplica prevederile art. 371 Cod civil, conform cărora bunurile dobândite de soți în timpul căsătoriei, sunt proprietatea comună în devălmășie a soților, dacă, în conformitate cu legea sau contractul încheiat între ei, nu este stabilit un alt regim juridic pentru aceste bunuri.

Colegiul remarcă că, instanța inferioară avea obligația rezultând din prevederile art. 373 alin.(2) Cod de procedură civilă, de a da un răspuns cert referitor la relevanța unui înscris sau altuia, în condițiile când este obligată să reflecte în hotărâre motivele, relevanța, admisibilitatea, veridicitatea probelor și toate probele în ansamblu, legătura lor reciprocă și suficiența pentru soluționarea pricinii, concluziile sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe, precum și

argumentarea preferinței unor probe față de altele, rezultând din prevederile art. 130 alin.(4) Cod de procedură civilă.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează a lua în considerare circumstanțele expuse supra, după caz a verifica suplimentar probele prezentate și a le supune aprecierii, or, cele descrise cert indică la examinarea superficială a cauzei, aprecierea arbitrară a suportului probatoriu, deoarece prezintă relevanță și folosirea criteriilor pentru determinarea corectă a naturii juridice a litigiului dat, rezultând din specificul acestui și care presupune în sine lămurirea completă și pe bază de dovezi certe, pertinente și concludente a situației de fapt.

Or, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în practica sa constantă subliniază rolul pe care motivarea unei hotărâri îl are pentru respectarea art. 6 § 1 CEDO și arată că dreptul la un proces echitabil nu poate fi considerat efectiv decât dacă susținerile părților sunt examinate de către instanță, aceasta având obligația de a proceda la un examen efectiv al mijloacelor, argumentelor și elementelor de a proba sau cel puțin de a le aprecia.

În consecință, raportând circumstanțele stabilite la normele de drept procedurale enunțate *supra*, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că examinarea pricinii în ordine de apel a avut loc în mod arbitrar, incomplet, deoarece soluția instanței de apel, nu întrunește condițiile unui proces echitabil în sensul art. 6 CEDO.

Un aspect important prezintă și faptul că instanța care judecă cauza își păstrează imparțialitatea și obiectivitatea, creează condiții pentru exercitarea drepturilor participanților la proces, pentru cercetarea obiectivă a circumstanțelor reale ale cauzei.

Din considerentele menționate, pornind de la faptul că această eroare admisă la judecarea cauzei în instanța ierarhic inferioară nu poate fi corectată de instanța de recurs, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Maricica Proca și a casa integral decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel, pentru a concluziona sub aspectul temeiniciei/netemeiniciei acțiunii, urmează să verifice cerințele prin prisma argumentelor și probelor atât a părții reclamante, cât și a părții pârâte, intervenienților principali, rezultând din prevederile art. 130 alin. (1) Cod de procedură civilă, conform cărora instanța judecătorească apreciază probele după intima ei convingere, bazată pe cercetarea multiaspectuală, completă, nepărtinitoare și nemijlocită a tuturor probelor din dosar în ansamblul și interconexiunea lor, călăuzindu-se de lege, ca în consecință soluția adoptată să fie certă și coerentă. Caracterul peremptoriu al concluziei instanței de judecată, urmează a fi stabilit în coraport cu argumentele părților, circumstanțele pricinii, probele administrate și cercetate și normele de drept material aplicabile raportului litigios.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Maricica Proca.

Se casează decizia din 27 iunie 2017 a Curții de Apel Chișinău, adoptată în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Maricica Proca împotriva lui Andrei Vataman cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate în devălmășie a soților asupra bunurilor imobile, determinarea cotelor părți ideale din bunurile imobile, cererea de chemare în judecată depusă de intervenienții principali Feodosie Vataman, Zinaida Vataman împotriva Maricicai Proca, Andrei Vataman cu privire la recunoașterea dreptului de proprietate asupra bunurilor imobile, cu excluderea acestora din masa de bunuri partajabile, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul

Tatiana Vieru

Judecători

Svetlana Filincova

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Oleg Sternioală